

Czesław Maj, Ewa Maj

"Tablice historyczne", Warszawa 1996 : [recenzja]

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K, Politologia 5, 253-254

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Niezależnie od uwag krytycznych książka Jana Skórzyńskiego jest ważna. Tak jak trudno jest pisać o transformacji ustrojowej Polski bez odwołania się do prac J. Staniszkis, o Okrągłym Stole bez relacji K. Dubińskiego, B. Geremka i K. Geberta, tak i o drugiej połowie lat 80. bez *Ugody i rewolucji*. Wraz z tymi, które już się ukazały oraz z kolejnymi, pozwoli być może w niezbyt odległej przyszłości pokusić się o syntezę historii Polski czasów najnowszych.

Krystyna Trembicka

***Tablice historyczne*, Wydawnictwo Adamantan, Warszawa 1996, s. 372**

Na półkach księgarskich pojawiło się niezwykle interesujące dzieło pomocnicze do nauki historii. Autorzy we wstępie wskazują, że nie jest ich ambicją zastąpienie podręczników do historii, lecz jedynie porządkowanie wiedzy i uprzyśpieszenie czytelnikom wiadomości historycznych.

Dzieło składa się z czternastu części, ułożonych według kryterium chronologicznego, wspieranego przez kryteria geograficzne i uzupełnione przez informacje z zakresu dziejów nauki, techniki, gospodarki, pieniądza, języka i kultury. Pracę zamykają *Uzupełnienia*, zawierające informacje z dziedziny demografii, archeologii, sportu itp. Autorzy zadali sobie trud uporządkowania dat i informacji w postaci tablic i zestawień. Stanowi to niezwykle interesujący eksperyment w przekazywaniu wiedzy historycznej. Zadanie takie wymagało niezwyklej wprost kwerendy oraz selekcji informacji, a także zebrania i uporządkowania danych rozproszonych po wielu źródłach.

Przy tak szeroko zakrojonych działaniach nie udało się, niestety, uniknąć pomyłek bądź nieścisłości. Ich zweryfikowanie wymagałoby zajęcia stanowiska przez specjalistów z poszczególnych dziedzin wiedzy oraz znawców kolejnych epok historycznych. Można się w tym wypadku ograniczyć do wskazania tych niedociągnięć, które mogą się ujawnić przeciętnemu czytelnikowi. Wypada zatem zasygnalizować informację dotyczącą synodu w Borzykowej^a w 1210 r. W recenzowanym dziele występuje nazwa „Borzykowo” (s. 142). Dyskusyjne wydaje się umieszczenie w historii Polski części tablicy dotyczącej ważniejszych bitew po roku 1795, gdy część ta dotyczy dziejów przedrozbiorowych naszego kraju (s. 168–169). Nieścisłe jest również umieszczenie w tablicy, dotyczącej partii politycznych okresu międzywojennego, informacji, że do przywódców Związku Ludowo-Narodowego, powstałego w 1919 r., należeli Zygmunt Balicki i Roman Dmowski (s. 195). Pierwszy z nich zmarł w 1916 r., natomiast członkostwo Dmowskiego jest przedmiotem dyskusji, w swoich wystąpieniach i działalności lider i ideolog Narodowej Demokracji wielokrotnie dystansował się od polityki ZLN.^b

Wyjaśnienia wymaga pominięcie w tablicy dotyczącej prezydentów i premierów Polski (s. 190) drugiego, zrekonstruowanego gabinetu Antoniego Ponikowskiego oraz łączne potraktowanie trzech pierwszych rządów prof. Kazimierza Bartla. W tej samej tablicy pojawia się swego rodzaju niekonsekwencja. Wyodrębniono bowiem jako rząd misję gen. Czesława Kiszczaka, który gabinetu nie sformował. Pominięto natomiast podobne misje Waldemara Pawlaka, po ustąpieniu rządu Hanny Suchockiej czy też

^a Zob. *Zarys historii Polski*, pod red. J. Tazbira, Warszawa 1980, s. 46.

^b Zob. A. Wator, *Działalność Związku Ludowo-Narodowego w latach 1919–1922*, Szczecin 1992, s. 46–47.

prof. Bronisława Geremka. Podobne sytuacje zdarzały się w okresie Drugiej Rzeczypospolitej, kiedy nie powiodły się misje Stanisława Thugutta czy Wojciecha Korfantego. Odnosnie tych wszystkich wypadków wystarczyłyby mały przypis pod tablicą. Do błędów maszynowych wypada zaliczyć informację, jakoby awaria czarnobylska miała miejsce w roku 1985 a nie w 1986 (s. 206).

Wyraźnym mankamentem, niezależnym od Autorów, jest wydanie *Tablic* w postaci książki klejonej. Trzeba przyznać, że taka forma oprawy wyraźnie skraca jej „życie”, jest to bowiem książka, która przecież może być (i powinna) wykorzystywana bardzo często.

Niezależnie od uwag krytycznych, zaznaczyć należy, że *Tablice* w pełni spełniają zakładane przez Autorów funkcje, zaistniałe mankamenty łatwo można wyeliminować. Jest to wysiłek wart podjęcia, ponieważ dzieło stać się może cenną pomocą dla wszystkich czytelników interesujących się problematyką historyczną, są niezwykle przydatne dla uczniów i studentów. Dostarczają bowiem wiedzy w sposób uporządkowany i komunikatywny w swojej lakoniczności, skłaniając tym samym do samodzielnego poszukiwania szerszych informacji.

Rekapitulując stwierdzić należy, że *Tablice* spełniają założone przez Autorów cele. Wypełniają szereg funkcji właściwych tego typu wydawnictwom. Pełnią głównie funkcję pomocniczą. Odgrywają bardzo ważną rolę porządkującą. Stanowią też wydawnictwo o zaletach posiłkujących poszukiwania naukowe. Wszystko to składa się na spełnianie przez recenzowane dzieło funkcji poznawczej. Z tych to powodów przedstawiona praca zasługuje na co najmniej zyczelive przyjęcie.

Ewa Maj, Czesław Maj

Śląski Przegląd Medioznawczy. Katalog prasy-radia-telewizji '96 województw: bielskiego, częstochowskiego, katowickiego i opolskiego, Katowice 1996, s. 284

Już po raz czwarty, dzięki staraniom pracowników Zakładu Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego dr. Mariana Gieruli i dr. Marka Jachimowskiego, ukazał się *Śląski Przegląd Medioznawczy*. Opracowanie składa się z czterech części prezentujących aktualny stan mediów czterech śląskich województw.

W części pierwszej autorzy przedstawiają źródła zinstytucjonalizowanej informacji o województwach: bielskim, częstochowskim, katowickim i opolskim. Jest to zarazem bardzo dobrze opracowany informator, umożliwiający szybkie odnalezienie potrzebnych adresów instytucji samorządowych, gmin, banków, placówek kulturalnych i naukowych, a także podstawowych informacji o historii i współczesności regionu.

Drugą część pracy stanowi właściwy katalog prasy-radia-telewizji omawianych województw. Zamieszczone tu noty bibliograficzne, które wg jednakowego dla wszystkich mediów klucza informują, zarówno o miejscu wydawania danego tytułu prasowego lub emisji programu RTV, odbiorcach, warunkach reklamy, jak i, jeśli to możliwe, nakładzie tytułu prasowego. W tej części pracy znajdujemy też informacje „dokumentujące inicjatywy prasowe” (s. 6) oraz „pisma nieweryfikowalne”. Autorzy zwracają uwagę na ogromną dynamikę mediów i często trudne do zweryfikowania zmiany zachodzące zwłaszcza na rynku prasowym. W *Przeglądzie* znajdujemy również wykaz wydawców pism w województwach Śląska.

Kolejna część pracy, zatytułowana *Analizy-Opinie-Materiały*, poświęcona zagadnieniom polityki informacyjnej, zawiera dziewięć opracowań z tego zakresu. Przedmiotem zainteresowania autorów są różne aspekty teorii i praktyki polityki informacyjnej,